

Η αξιολόγηση του αρχιτεκτονικού έργου

Τι, πώς, γιατί - Μια χαρτογράφηση

Η διάκριση αυτή όδθηκε στο Μουσείο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, στο πλαίσιο της προετοιμασίας εκπαιδευτικής εκδρομής που οργάνωσε το Μουσείο στο Βερολίνο.

- Η αξιολόγηση της αρχιτεκτονικής είναι δύσκολο πράγμα διότι:
- είτε δεν έχουμε ακριβώς το τι, το πώς και το γιατί
- είτε, σπανιότερα, το ξέρουμε, αλλά: είτε έχουμε τεχνικές δυσκολίες, είτε δεν μας συμφέρει να το μεταχειριστούμε.
- Στην σύντομη ομιλία μου θα επιχειρήσω όμως να χαρτογραφήσω την έλλειψη, και αυτήν ελαφτικά. Θα πιο μάλιστα να φέρω στα πόδια τα πράγματα, που είναι ενώ και να τα αφετηρουμε από άλλα μέρη.
- Θα ξεκινήσω από την αρχή.

- 1. Τι;**
Το τι θα αξιολογήσουμε, όταν αξιολογούμε αρχιτεκτονικό έργο, ονομάει ήδη τους σκευές του Αιόλου, γιατί βέβαιε επί πάσης φιλοσοφίας τη θεωρία της Αρχιτεκτονικής. Δηλαδή ο κώδικε της ομοιότητας, όμοιος, γιατί όμοιος, να δηλώσει να μιλάει ότι είναι αρχιτεκτονική, και ποιο το αξιολογούμενο έργο, για να προχωρήσει στο πώς. Ένα κράτι παραδείγμα: Αν, π.χ., ένας αξιολογητής πιστεύει ότι «αρχιτεκτονική είναι το μεγαλύτερο παιχνίδι των συνταγμένων κάτω από τον ήλιο όγκων», τότε θα πρέπει να βάλει το αξιολογούμενο αρχιτεκτονικό κώδικε από τον ήλιο και να κρίνει τίνας ο όγκος παίζει το πιο μεγαλύτερο παιχνίδι: Εκεί θα είναι και το καλύτερο... Εκτός κι αν στον ορισμό του έχει παρθεί και η εξουισοί και κάτι άλλο, οπότε θα ήπρεπε να το είχε προσθέσει... Τότε, στην περίπτωση αυτή, δεν θα επέκοτο για ορισμό, αλλά για ιδεολογικό φορητότερο φορητό. Από τέτοιους είναι αυτή η αρχιτεκτονική και αυτό μας βάζει συχνά σε δυσκολίες... και στην αξιολόγησή της.
- 2. Πώς;**
Θα σάς πιο λοιπόν ένα ορισμό της αρχιτεκτονικής, λιγότερο μεγαλύτερο αλλά καταλληλότερο για την αξιολόγησή της:
[Εκί. 1] - Αρχιτεκτονική είναι το προϊόν της βελτιστοποιημένης σύνθεσης 4 (πάντα των ίδιων) και μάλιστα ασυμπτωτών παραμέτρων:
1. Παράμετρος της λειτουργίας,
2. Παράμετρος της αισθητικής,
3. Παράμετρος της τεχνικής και της οικονομίας και
4. Παράμετρος της ψυχο-κοινωνικής επικοινωνίας στον χώρο.
- 3. Γιατί;**
Οι παράμετροι αυτές ανταποκρίνονται στις κατηγορίες αποφάσεων που λαμβάνονται κατά τον σχεδιασμό και στις κατηγορίες κριτηρίων που χρησιμοποιούνται κατά την αξιολόγησή - είτε συνεδιτά είτε ασυνεδία.

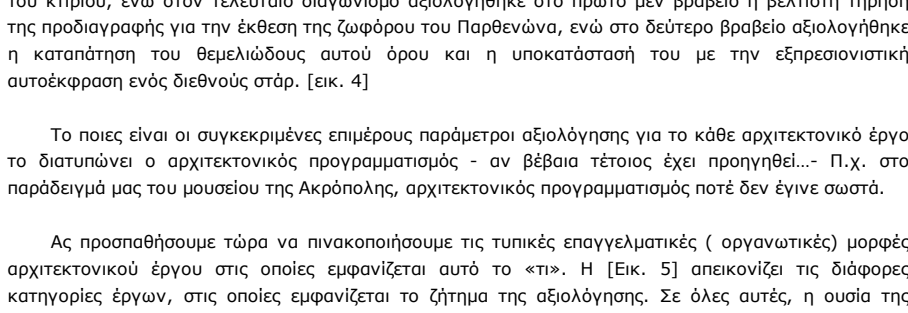
Αξιολόγηση είναι η αντιστροφή διαδικασίας του σχεδιασμού...

Το εδικό για την αρχιτεκτονική πρόβλημα, που καθορίζει να την ιδιαίτερη της μετζίου των εισρωμάτων και των τεχνών, είναι ότι οι 4 αυτές κατηγορίες είναι μετζίου τους λογικό και επιστηολογικό συσώματος. Δηλαδή η κάθε μια έχει εσωτερική συνεκτική λογική (ακόμη και η αισθητική έχει μια εσωτερική συνεκτική λογική, αλλά δεν είναι της στιγμής ...) όμως η λογική της μιας κατηγορίας δεν έχει καμία σχέση με τη λογική της άλλης. Άρα υπάρχει δυνατότητα ορθολογικών, επιστηολογικών (σχεδιαστικών ή εδολογικών) χειρισμών στο κώδικε της κάθε κατηγορίας, αλλά όχι στη μετζίου τους σχέση. Η μετζίου τους σχέση παραμένει πάντα ο-λογική και αντικειμενική, (είτε στον σχεδιασμό είτε στην αξιολόγησή) μόνο με τη διαίσθηση, δηλαδή στην περίπτωση της αξιολόγησής. με τη λεγόμενες «αυθόρμητες» κρίσεις («αυθόρμητες» ως το αντίθετο του «σοφιστικιστικής»). Αυτό σημαίνει ότι από τη μια πλευρά οι εσωτερικοί κώδικε κατηγορίας μπορούμε να κινήσουμε σχεδιαστικούς ή εδολογικούς χειρισμούς με σχετικά συστηματικό τρόπο, από την άλλη πλευρά όμως, αυτό αποκλείεται στον συνολικό χειρισμό και των τεσσάρων κατηγοριών. Ο συνολικός χειρισμός (είτε στο σχεδιασμό είτε στην αξιολόγησή), παραμένει κατά βάθος μη ορθολογικός, εναπόκειται στην αυθόρμητη κρίση μας.

[Εκί. 2] - Οι χειρισμοί αυτοί, είτε οι εδολογικοί είτε οι σχεδιαστικοί, εκτελούνται (στην περίπτωση της αρχιτεκτονικής) από τρία γενικά επίπεδα (σε τρεις «κλίμακες»): 1. Της σχέσης του όποιου κτήριου με το κατά περίπτωση άμεσο περιβάλλον (εδώ υπάρχει και η κλίμακα του τοπικού σχεδιασμού), 2. Της συγκρότησης του κτηριακού συνόλου από τις επιμέρους κτιριακές ενότητες (η λεγόμενη κτηριακή κλίμακα) και 3. Της διαμόρφωσης των μεμονωμένων χώρων (η λεγόμενη κλίμακα σχεδιασμού εσωτερικών χώρων).

Το τρία αυτά επίπεδα διατηρούν μετζίου τους μια σχετικά ανεξάρτητη, δηλαδή το συνολικό κτίσμα μπορεί να είναι επιτυχημένο στη μια κλίμακα και αποτυχημένο στην άλλη.

[Εκί. 3] - Καθώς σε κάθε επίπεδο γίνεται οι ίδιες κατηγορίες σχεδιαστικών ή εδολογικών χειρισμών, έχουμε ένα γενικό σχήμα όπως στην εικόνα 3.

Εικόνα 1   Εικόνα 2   Εικόνα 3

Ο παραπάνω ορισμός οπανά το τι είναι αρχιτεκτονική από συστηματικής πλευράς (ενώ μοιάζει τεχνικός, οπανά ακόμη και στο τι είναι αρχιτεκτονική, αλλά κι αυτό είναι μια άλλη συζήτηση...). Η παραδοχή του σχήματος αυτού έχει βέβαια συνέπειες: Αν δεν αξιολογήσει κανείς το κτίριο 1, και από τις 4 παραμέτρους και 2, και στα τρία επίπεδα (κλίμακες), τότε έχει κάνει ανεπαρκή αξιολόγησή. Δηλαδή δεν έχει αξιολογήσει το κτίριο, αλλά μόνο ορισμένες επιμέρους παραμέτρους του (όπως το παραπάνω παραδείγμα του προαυτίου του ξενοδοχείου) ή ορισμένες μόνο «κλίμακες σχεδιασμού». Και προφανώς, όπως έχει κανείς να αξιολογήσει συγκριτικά περισσότερες εναλλακτικές λύσεις για το ίδιο πρόβλημα (όπως σε έναν αντεγερτικό διαγωνισμό), - είτε αξιολογούμε άμεσα όλα τα παραπάνω σημεία σε κάθε λύση (οπότε τουλάχιστον πρέπει να έχουμε διαφέρει ανά όχι δικαία κρίση) - είτε αξιολογούμε διαφορετικά κώδικε σε κάθε λύση, οπότε έχει κάνει κάποια κρίση και μόνο κατά σύμπτωση σωστή.

Θα μου πείτε ότι η συστηματικοποίηση ίσως υπερπλοαίωσει τα πράγματα. Δεν είμαι υπέρ της υπερπλοαίωσής. Αλλά βλέπω τι μπορεί να συμβεί όταν δεν λαμβάνονται υπόψη αυτά τα όμοια πράγματα. Η 3στης κατηγορία του κώδικου της Ακρόπολης είναι ιδιαιτερωτή. Κατά βάθος έχει υποφέρει από αυτά πράγματα. Κατά την πάλη ορισμού του διαγωνισμώ οπότε το τι θα σχεδιαστεί και θα αξιολογηθεί ήταν ποτέ σαφές, ούτε το πώς (θα αξιολογηθεί) ήταν αυτόνοτα ορισωμένο. Ένα μόνο παραδείγμα: Ήταν προ-πρωταγωνιστικό διαγωνισμό αντικείμενο αξιολογηθέν ήταν είτε η θέση, είτε η λύση του κτήριου, ενώ στον τελευταίο διαγωνισμό αξιολογήθηκε στο πρώτο μεν βραβείο η βέλτιστη τήρηση της προδιαγραφής για την έκθεση της ζωόφορου του Παρθενών, ενώ στο δεύτερο βραβείο αξιολογήθηκε η καταπόνηση του θεμελιώδους αυτού όγκου και η υποκατάστασή του με την ερρεσιονιστική αυτοεκφώνηση ενός διεθνούς στυλ. [Εκί. 4]

Το ποιος είναι οι συγκριτικές επιμέρους παράμετροι αξιολόγησής για το κάθε αρχιτεκτονικό έργο το διατηρούν οι αρχιτεκτονικοί προγραμματισμοί - αν βέβαια τέτοιος έχει προηγηθεί... Π.χ. στο παραδείγμα μου του μουσείου της Ακρόπολης, αρχιτεκτονικός προγραμματισμός ποτέ δεν έγινε σωστό.

Ας προσπαθήσουμε τώρα να πινακιοποιήσουμε τις τυπικές επαγγελματικές (οργανωτικές) μορφές αρχιτεκτονικού έργου στις οποίες εμφανίζεται αυτό το «τι». Η [Εκί. 5] απεικονίζει τις διάφορες κατηγορίες έργων, στις οποίες εμφανίζεται το ζήτημα της αξιολόγησής. η οποία της αξιολόγησής παραμένει φυσική ή ίδια. Η κάθε τυπική μορφή όμως έχει επιπτώσεις στο «πώς». Δύο παραδειγματικές παρατηρήσεις:

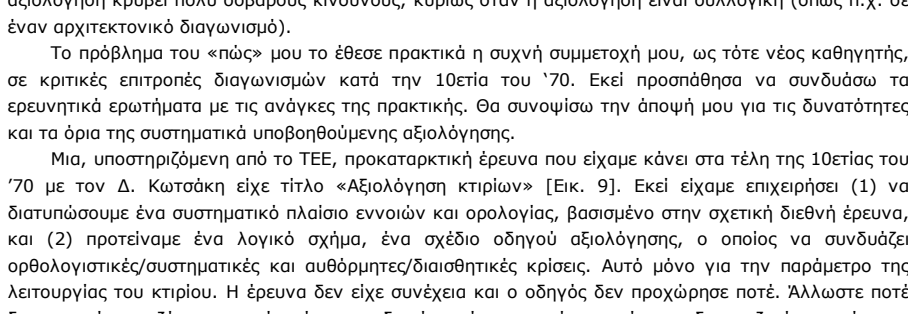
1η παρατήρηση: Περίπτωση διαφορητικών αρχιτεκτονικών αντικειμένων (π.χ. βραβεία αρχιτεκτονικής): Εδώ έχουμε μια ιδιαίτερα περίπτωση: Δεν υπάρχει ανάμεσα του οποίου του φορέα ανάθεση των επιμέρους έργων, άρα εμφανίζεται το κτήριο βραβείο εκτέλεσής του οποίου. Αυτό που μένει είναι η ζητή ή άρρητη αξιολόγησή εκ μέρους του αναμοιβητή, για το κατά πώσον κάθε μια από τις διάφορες ετερογενείς μελέτες επιτυγχάνει με τα διάδια ιδεολογικά και σχεδιαστικά κριτήρια να προτείνει μια ελξεύουσα λύση στο δικό της πρόβλημα, συμβαλλοντας έτσι σε μια παραδειγματική προώθηση της «ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ».

2η παρατήρηση: Περίπτωση αξιολόγησής σε χρήση [Εκί. 6]: Αυτή βέβαιε ένα μεζόν πρόβλημα: Το πρόβλημα του «Ποιος είναι ο χρήστης».

Σε ένα παλαιότερο άρθρο μου έχω επιχειρήσει να δείξω το πρόβλημα. Αντικείμενο του άρθρου ήταν η αξιολόγησή ενός «παιχνιδιού έργου επιρικής για το Δημόσιο της Δραπετσών» που είχε προκύψει από αρχιτεκτονικό διαγωνισμό. Τίτλος του άρθρου ήταν «Η υβρόρρηξη, το δημοκράσιο, η αρχιτεκτονική και η κριτική της». Προσαρμόζοντας την πρόθεση να διερευνήσω πρώτα την προέλευση της άτυχης τοποθέτησής μιας υβρόρρηξης [Εκί. 7], πρώτα την κρίση και αποδόσω ευθύνες, έβγαλα, με την ευκαιρία αυτού του διερευνώντας ζητήματος, στην επιφάνεια όλο το επιστηολογικό αλλά και το κοινωνικό πρόβλημα της αρχιτεκτονικής κριτικής, όπου το αίμα για κάθε σημείο επί του οποίου ασκούμε κριτική ενδέχεται να διασπείρονται σε όλα τα στάδια της παραγωγής του κτίσιματος, και σε αυτά συγκεκριμένα όλες οι ενέργειες από κριτικιστές και με ομοιοδηοτή μορφή ενεργώου. Έτσι σε ένα τελευτωμένο και χρονοπονοούμενο κτίριο κρίνονται (ή θα ήπρεπε να κρίνονται) κατά βάθος, μαζί με το αυτονόητο, και μια σειρά παρεκβόμενων ζητημάτων, όπως π.χ. ανεργηφονται στην [Εκί. 8].

Όλα αυτά μπορεί να αφοκούνται σχολαστικά. Αν το καιλοκερτόνε όμως, είναι αυτά το σημεία, στα οποία επάνω σκοκότεφομε ξανά και ξανά όταν αυτιάζουμε κριτικά για ένα κτίριο: Π.χ. αν προσέξουμε την κριτική που γίνεται σήμερα για το μουσείο της Ακρόπολης θα δοούμε ότι οι επιμέρους κρίσεις ανάγονται σε αίμα, που είναι διαμορφωμένα σε όλο το παραπάνω φάσμα ζητημάτων.

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι έχουμε χαρτογραφήσει το τι, (τι είναι αρχιτεκτονική και τι είναι το υπό αξιολόγησή αρχιτεκτονικό έργο) και προχωρούμε στο πώς.

Εικόνα 4   Εικόνα 5   Εικόνα 6   Εικόνα 7   Εικόνα 8   Εικόνα 9

2. Πώς

Το ερώτημα το πώς θα αξιολογήσουμε το αρχιτεκτονικό έργο συνεχίζει να κρατά τους σκευές του Αιόλου ανοικτούς. Διότι εξακολουθεί να αντιστοιχάει με το ανατολικό ερώτημα: το τι είναι αρχιτεκτονικό. Το προηγούμενο παραδείγμα με τον ορισμό του ξενοδοχείου του ξενοδοχείου που θα αξιολογηθεί, είναι προηγούμενο (βλ. παραπάνω εικόνα) ότι η αρχιτεκτονική είναι ορισωμένο το σχέδιο καθορά.

Είδουμε προηγούμενο (βλ. παραπάνω εικόνα) ότι η αρχιτεκτονική είναι ορισωμένο το σχέδιο καθορά. Είδουμε ορθολογική βάση - όπως ακριβώς δεν μπορεί να και παραχθεί μόνο ορθολογικά. Αυτό συχνά οδηγεί στο άλλο όκρο: Στην πλήρη παρηγορία από τον ορθό λόγο τόσο κατά τη σύνθεσή όσο και κατά την αξιολόγησή.

Η επιλογή έχει μεγάλη πρακτική σημασία: Η καθορά εμπειρική προσέγγιση στην αρχιτεκτονική αξιολόγησή κρύβει πολύ σοβαρούς κινδύνους, κυρίως όταν η αξιολόγησή είναι αυταλογοική (όπως π.χ. σε έναν αρχιτεκτονικό διαγωνισμό).

Το πρόβλημα που «πάει» μου το θέσει πρακτικά η συχνή συμμετοχή μου, ως τότε νέος καθηγητής, σε κριτικές επιτροπές διαγωνισμών κατά την 10ετία του '70. Εκεί προσπαθώ να συνδυάσω τα ερευνητικά ερωτήματα με τις ανάγκες της πρακτικής. Θα αναμφίως την άποψη μου για τις δυνατότητες και τα όρια της συστηματικά υποβοηθούμενης αξιολόγησής.

Μια υποστηρικτική επίθεση από το ΤΕΕ, προκαταρκτική έρευνα που είχαμε κάνει στα τέλη της 10ετίας του '70 με τον Δ. Κωτσική είχε τίτλο «Αξιολόγησή κτιρίων» [Εκί. 9]. Εκεί είχαμε επιχειρήσει (1) να διατυπώσουμε ένα συστηματικό πλαίσιο εννοιών και ορολογίας, βασισμένο στην σχετική διεθνή έρευνα, και (2) προτείναμε ένα λογικό σχήμα, ένα σχέδιο οδηγού αξιολογησής, ο οποίος να συνδυάζει ορθολογικές/επιστηολογικές και αυθόρμητες/αισθητικές κρίσεις. Αυτό μόνο για την παράμετρο της λειτουργίας του κτήριου. Η έρευνα δεν είχε συνέχεια και ο οδηγός δεν προχώρησε ποτέ. Άλλασε ποτέ δεν εμφανίστηκε ζήτηση για κάτι τέτοιο και δεν έχει νόημα να ψάξουμε κάτι που δεν το ήπρε κανείς.

Ένα δεύτερο βήμα προς την ίδια κατεύθυνση ήταν όταν, στις αρχές της 10ετίας του '80, ολοκλήρωσα ένα βιβλίο για ημι-αυτοματοποιημένη προώθηση στην αρχιτεκτονικό σχεδιασμό. Επέκοτο για έναν οδηγό σχεδιασμού, που διείκνει την αυτοματοποίηση, χωρίς να αγνοεί την ηστική φύση του σχεδιασμού. Το βιβλίο δεν το εξέδωσε ποτέ, - αν θυμηθείτε το κλίμα και τα προβλήματα της δεκαετίας του '80 στο πανεπιστήμιο, θα καταλάβετε γιατί. Σε κάθε περίπτωση όμως χρησίμευε τουλάχιστο σ' εμένα, και στα μαθήματά μου. Από αυτό προέκυψαν πολλά στοιχεία που αργότερα αποτυπώθηκαν στο τρία βιβλία μου για τη θεωρία της αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Το βιβλίο πρότεινε ένα διάγραμμα που απεικονίζει την «λογική ακολουθία» της διαδικασίας αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Δηλαδή δεν απεικονίζει την πραγματική ακολουθία, η οποία είναι πάντα ηστική, αλλά την επελκειακή της σε διαδοχικά βήματα με ορθολογικό προορισμένο περιεχόμενο και ορθολογικές ακολουθίες μετζίου τους σχέσιες. Το διάγραμμα προτείνει μια σειρά βημάτων αξιολογησής, και συνδέονται από λεπτομερείς οδηγίες για τους χειρισμούς μέσα σε κάθε βήμα.

Είναι φανερό ότι το διάγραμμα, από την αντίστροφη, απεικονίζει και την εκλογικευμένη διαδικασία αξιολογησής. [Εκί. 10]

Το διάγραμμα δουλεύει ως εξής: (Αυτούς για την υπερπλοαίωσής, αλλά δεν υπάρχει πώς χρόνος για περισσότερη ανάπτυξη του βιβλίου).

- Επιχειρηστική κατά το δυνατόν ορθολογιστική το περιεχόμενο των γαλάμων πλαιών (βημάτων), και κατά το δυνατόν με την προτεινόμενη σειρά - ή και όχι. Για τους ερωτικούς ορθολογιστικούς χειρισμούς παρτίθενται απλές τεχνικές (π.χ. πώς γίνεται ένα πλαιο ή και εξαντλητικό λειτουργικό διάγραμμα, ή τα διαγράμματα και οι κλίμακες της «Αξιολογησής κτιρίων»).

- Για το περιεχόμενο των κώδικων πλαιών μας επιχειρηστική αυθόρμητος χειρισμού, συνεκτικότητας το προϊόν των γαλάμων πλαιών και ειδικότερα προσοδόντας οι συνολικές σες κρίσεις να μην έρχονται κατά το δυνατόν σε αντίθεση με τις διαπιστώσεις των γαλάμων πλαιών.

Δηλαδή, η άποψη μου για την δυνατότητα συστηματικής αξιολογησής είναι ακριβώς η ίδια με την άποψη μου για την δυνατότητα συστηματικού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Σύντομα:

Οφείνουμε στο σχετικά δυνατό σημείο των επιμέρους αξιολογησών με ορθολογιστικούς χειρισμούς, και κάνουμε τη σύνθεσή τους διαίσθησι. Η, αλλιώς, αναλύουμε το πολυπαραμετρικό πρόβλημα στις ανεξάρτητες μεταβλητές, στις σχετικά αυτόνοτες παραμέτρους του, οι οποίες έχουν εσωτερική συνεκτική λογική, άρα και δυνατότητα, σχετικά πάντα, ορθολογικής ελεγχόμενης αξιολογησής, και αφήνουμε την ηστική διαδικασία για την σύνθεσή των επιμέρους αξιολογησών.

Εξαιρούμε, και πιστεύω ότι βοηθάει, σύμφωνα με την αρχή ότι «η λογική δεν λύνει το πρόβλημα, αλλά δεν έχουμε τι τόπος καλύτερο να κάνουμε».

Το τι συμβαίνει όταν, για ερω-αρχιτεκτονικούς λόγους, είμαστε υποχρεωμένοι να ποσοτικοποιήσουμε την συνολική αξιολόγησή του αρχιτεκτονικού έργου, φαίνεται στην παραπάνω διαγράμματα του συστήματος «μελέτη-κατασκευή». Παρ' όσες τις δικές της ασφαλείας, τα όρια του συστήματος, κυρίως στις ορισικές περιπτώσεις που είναι και οι «κρίσιμες» είναι σαφές. Στην [Εκί. 11] παρτίθενται ένας «πίνακας κριτηρίων» από κάποιο τυπικό διαγωνισμό και στην [Εκί. 12] αναλυτικές ερωτήσεις του πίνακα σε περίπτωση ορισικής αξιολογησής διαφορών μελετών, η οποία όμως προκύπτει από ομοιοσητικές ποιοτικές διαφορές τους. Εδώ μόνο επιχειρήσιμα συμπεράσματα:

1. Η ποσοτικοποιημένη αξιολόγησή δεν μπορεί ποτέ να διαφοραίσει μια συνολική συγκριτική αξιολόγησή μελετών, που να υποκαθιστά οπανά της αυθόρμητη αυταλογοική κρίση. (Δηλαδή σε κρίσιμες περιπτώσεις ορισικές ισωβαθμίες ή υποαθρομήτη κρίση θα είναι κατά κανόνα ενοικηροτέρα.)

2. Το σύστημα «μελέτη-κατασκευή» δεν είναι κατάλληλο για την αξιολόγησή εναλλακτικών αρχιτεκτονικών λύσεων, αλλά για την αξιολόγησή (α) είτε του βραβείο κατασκευαστικής επενδύσεως δεδομένων λύσεων, με το ρίσκο πάντα της αναστροφή της αρχικής «κεντρική ιδέα», (β) είτε της συνολικής σκοπιμότητας εναλλακτικών λύσεων, σε προβλήματα όπου η χρήση εναλλακτικής τεχνολογίας και τεχνολογίας μπορεί να οδηγήσει σε διαφορητικές κατασκευαστικές λύσεων.

3. Δηλαδή το σύστημα «μελέτη-κατασκευή» δεν είναι κατάλληλο ούτε για την τελική επεξεργασία αρχιτεκτονικών λύσεων μνηνικά απαιτήσεων, οπότε γίνονται νομοτελειακά στην ισοπέδωση προς τον κάτω μέσο όρο.

Εικόνα 10   Εικόνα 11   Εικόνα 12

3. Γιατί

Πο βρισκόμαστε σήμερα η έρευνα για την αρχιτεκτονική αξιολόγησή; Μετά την πολλά συζητήση που είχε γίνει κατά τις δεκαετίες του 60 και του 70, η σημερινή εικόνα είναι αρνητική:

- Όπως πάντα, υπάρχει ακόμη ενδιαφέρον για την συστηματική αξιολόγησή κτιρίων από οικονομικο-τεχνική πλευρά (building evaluation)

- Όπως και από το άκμα «architecture - evaluation», «architectural design evaluation» και το αυναρή, το μόνο που μπορεί κανείς να ανακάλυψε είναι πλήθος κριτηρίων που έχουν τις παραπάνω λέξεις στον τίτλο τους, πλην όμως ασχολούνται με αρχιτεκτονική, αρχιτεκτονική και σχεδιασμού που αφορά την αρχιτεκτονική των software... Η «έλλειψη» αρχιτεκτονική απουσιάζει εντελώς από τη συζήτηση.

Γιατί έχει στονήσει η επιστηολογική έρευνα από την αρχιτεκτονική και βέβαια την αρχιτεκτονική αξιολόγησή; Πρέπει να προσέξουμε, και στην σημερινή ημερίδα, πολύ πορτού διορισμένες βεβαιομένες απαντήσεις: Ιδού ορισμένες υποθέσεις εργασίας:

1. Η συστηματική αξιολόγησή είναι οσμήβη με την «ανασούσιμη» (ασυμμετρίη, ανομοιόμορη, ξεφραγή κ.ο.κ.) φύση της αρχιτεκτονικής και δεν έχει έτσι νόημα να ασχολείται κανείς ερωτικά μαζί της.

2. Από την άλλη πλευρά όμως, υπάρχουν και άλλα ανθρώπινα φαινόμενα εξίσου «ανασούσιμη», όπως π.χ. η κοινωνία, η πολιτική, η ανθρώπινη «ψυχή», και όμως 'νι' αυτά «ανασούσιμη», μελέτες. Το γιατί αυτό δεν συμβαίνει και με τη αρχιτεκτονική είναι ένα ερώτημα, που οφείλει να το απαντήσει η αρχιτεκτονική θεωρία, αφού το ίσως βέβαιε η σημερινή ημερίδα.

Κι ακόμη ένα τελικό γιατί: Σύντομα! Η μερική ορθολογικοποίηση της αξιολογησής ποιάζει να είναι μια σταγόνα στον ωκεανό, μέσα στην ιδιόμορφη ενεργή απροσάρτησή της αρχιτεκτονικής ποιότητας. Δεν πρέπει όμως από την άλλη πλευρά να ξεχνάμε ότι η αρχιτεκτονική είναι μέρος της οικονομίας και της κοινωνικής υποδομής. Η συστηματική αξιολόγησή μπορεί να προσπαθήσει την αρχιτεκτονική παραγωγή από πολλές και/ή οδών παράλληλες οδόλεξες. Η περιφρόνηση τέτοιων προσεγγίσεων από εμάς τους αρχιτεκτονικούς μέλλων οφείλεται στην εδολογική σημασία της αρχιτεκτονικής δημοσιοποιήσεως, - πράγμα κατά τη γνώμη μου σοφώς αποφευχμένο.

Η δημοσιοποιήτητα του αρχιτεκτονικού έργου δεν μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με την κοινωνική του ευθύνη.